

Naar een duurzame armoedebestrijding?

Colloquium n.a.v. het verschijnen van
“Armoede en Sociale Uitsluiting, Jaarboek 2019”

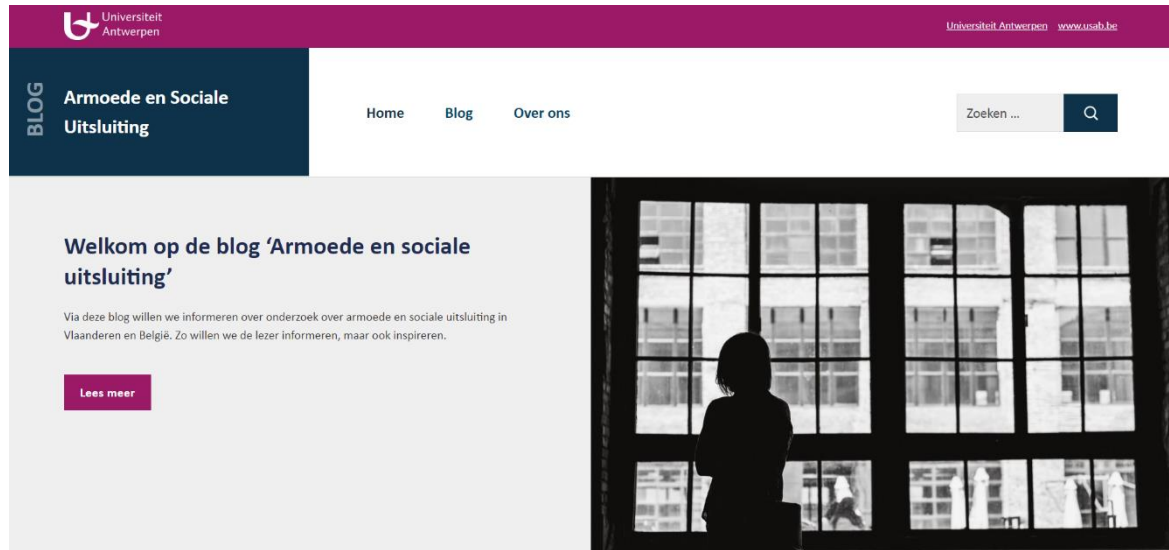

Welkom

Prof. Dr. Wouter Vandenhole

Voorzitter academische werkgroep USAB

Blog: Armoede en Sociale Uitsluiting

<https://blog.uantwerpen.be/armoede-sociale-uitsluiting/>

Openingswoord

Prof. Dr. Herman Van Goethem
Rector Universiteit Antwerpen
Voorzitter USAB

Armoede en Sociale Uitsluiting, Jaarboek 2019

Prof. Dr. Peter Raeymaeckers, master sociaal werk
Jill Coene, USAB & CRESC

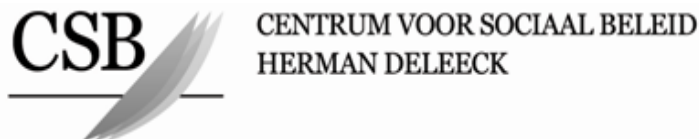
JILL COENE, PETER RAEYMAECKERS, BERNARD HUBEAU,
SARAH MARCHAL, ROY REMMEN, AN VAN HAARLEM (RED.)

ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING

JAARBOEK 2019

acco

Armoede en Sociale Uitsluiting, Jaarboek 2019

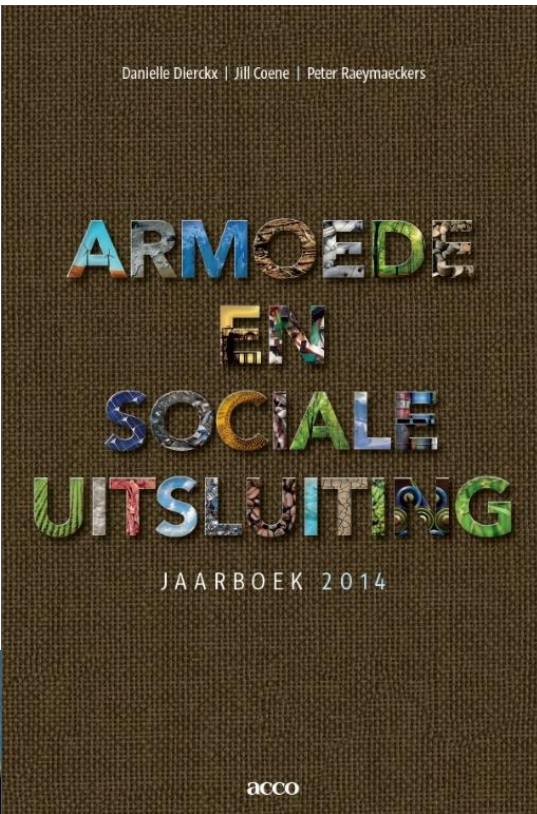
Definitie armoede

“... een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over **meerdere gebieden** van het individuele en collectieve bestaan, in die mate dat men geen leven kan leiden dat voldoet aan de **menselijke waardigheid**. Hierdoor ontstaat een **kloof met de rest van de samenleving**. Deze kloof, die in de samenleving wordt ge(re)produceerd, kan men niet op eigen kracht overbruggen.”

(Raeymaeckers, Coene & Hubeau, 2018)

Context van dit Jaarboek

Ecologische én sociale uitdagingen

Halvering extreme armoede wereldwijd:

1990: 1,9 miljard personen ↔ 2015: 736 miljoen personen

Maar tussen 2013-2015 **vertraging** van het tempo

Armoede **België**: 16,4% – Vlaanderen: 10,4% (SILC 2018)

Tussen 1985-2016 is de groep armen toegenomen van 10% tot 16% van de bevolking, terwijl de omvang van de kernmiddenklasse is afgenomen van 38% tot 33%

Ecologische én sociale uitdagingen

Duurzaamheidskwesties gaan gepaard met sociale ongelijkheden

! Zowel inter- als intragenerationeel

Vragen dus ook een gezamenlijke aanpak

Ongelijke verdeling milieuproblemen

Humane-biomonitoringsonderzoek 2013-2014 bij 15-jarigen

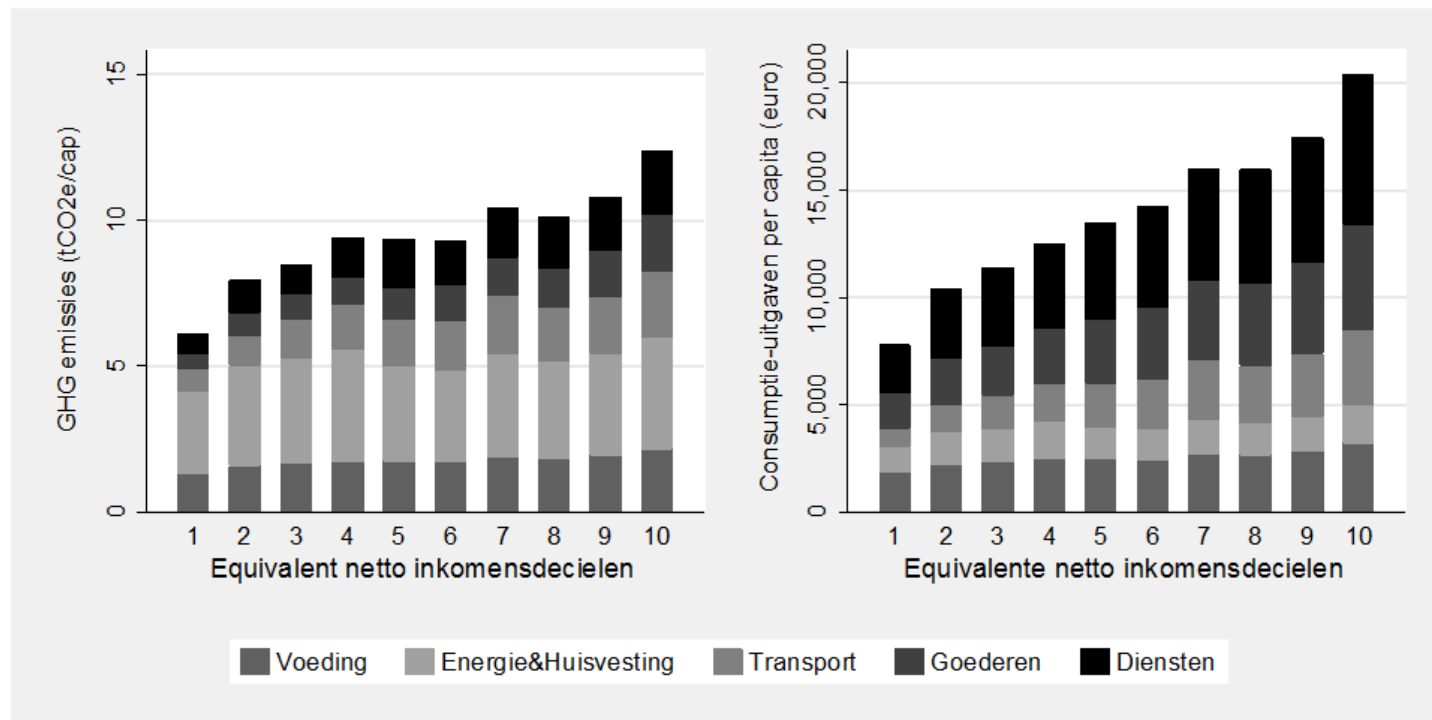
Verband tussen ftalaten (chemische stoffen) en diabetes, obesitas, astma, vruchtbaarheidsproblemen en neurologische stoornissen zoals ADHD

Hoe lager het gezinsinkomen, het opleidingsniveau van de moeder of de onderwijsvorm van de jongere, hoe hoger het gehalte aan ≠ ftalaten

Risicofactoren komen **vaker** voor bij **mensen in een sociaal kwetsbare positie**

Ongelijke ecologische voetafdruk

Rijkste 10% gezinnen in België stoten dubbel zoveel broeikasgassen uit als armste 10%

Bron: Lévy, Vanhille, Cooreman, Frère, Verbist & Goedemé

Ongelijke ecologische voetafdruk

Uitstoot gerelateerd aan voeding of huisvesting (basisbehoeften) is vrij gelijk verdeeld over de inkomens

Uitstoot van transport, goederen en diensten neemt gevoeliger toe bij stijging levensstandaard

Maar per uitgegeven euro: meer uitstoot bij laagste inkomens: 'Energie en Huisvesting' en 'Voeding' wegen zwaarder door in het gezinsbudget en zijn erg CO₂-intensief

Belasten van uitstoot zonder meer (CO₂-taks) zal armere groepen sterker treffen dan rijkere groepen

Ongelijke ecologische voetafdruk

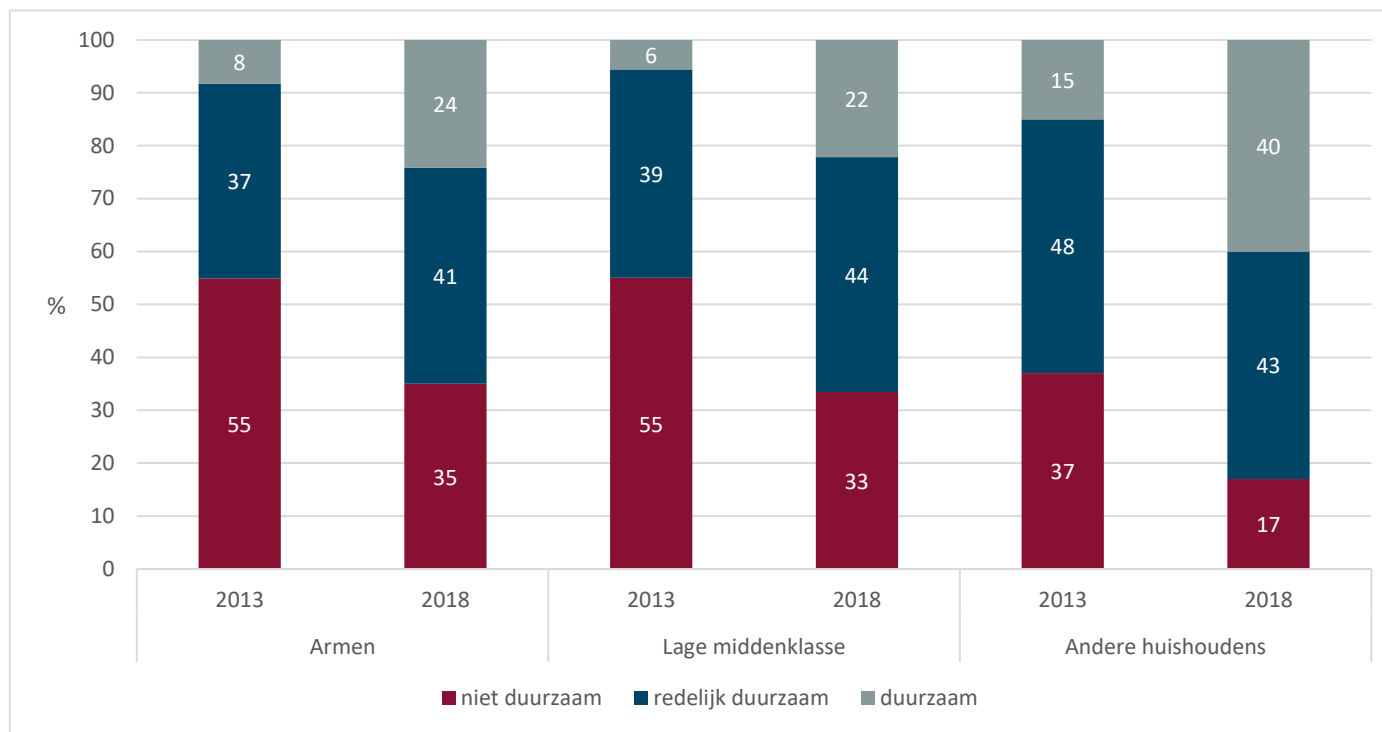
Aanbevelingen

- Verhoog laagste inkomens
- Rechtvaardige belastingen: breedste schouders dragen zwaarste lasten
- CO₂-taks: opbrengst uitkeren aan bevolking

Niet de individuele consument op de vingers tikken, maar kijken naar **structuren**

Duurzaam wonen voor mensen in armoede?

Meer Vlamingen wonen in een duurzame woning, maar in 2018 woont nog **35% van gezinnen in armoede** in een niet-duurzame woning

Bron: Verbeeck, Vanderstraeten & Heylen o.b.v. Groot Woononderzoek en Woonsurvey

Duurzaam wonen voor mensen in armoede?

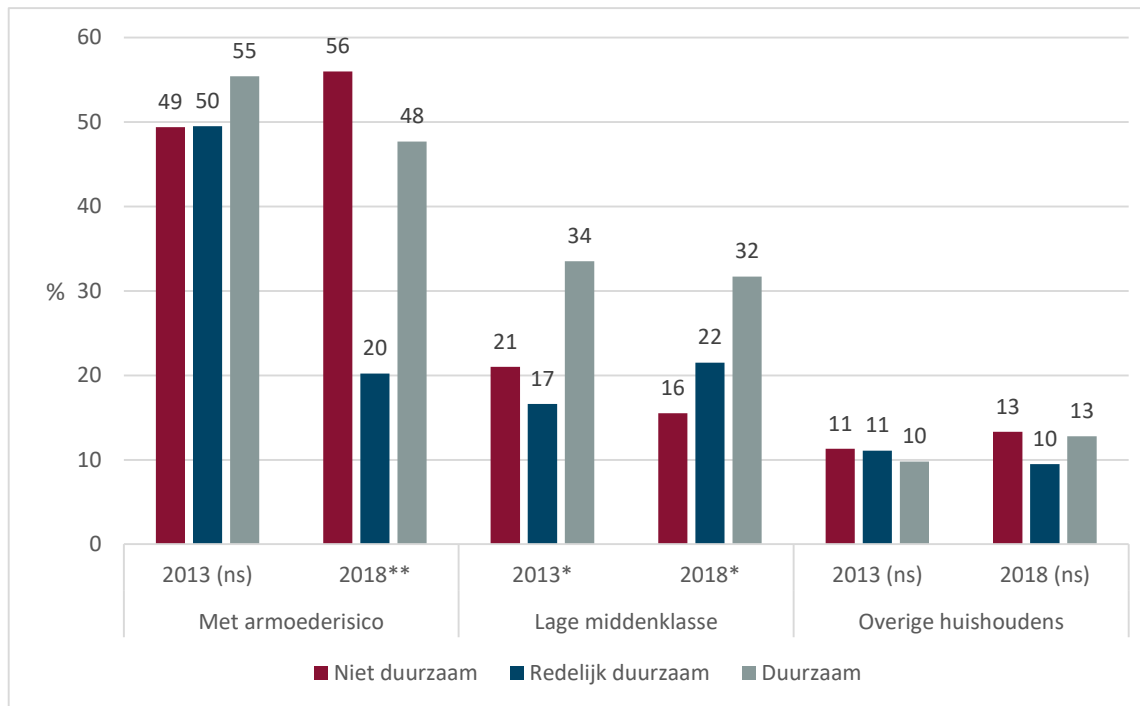
Gemiddelde **huurprijs op private markt** loopt op naarmate de woning duurzamer is:

- Niet duurzame woning: € 517
- Redelijk duurzame woning: € 603
- Duurzame woning: € 674

Hogere woonuitgaven voor duurzame woningen worden niet volledig gecompenseerd met lagere energiekosten

Duurzaam wonen voor mensen in armoede?

Aandeel dat meer dan 40% van inkomen uitgeeft aan totale woonuitgaven

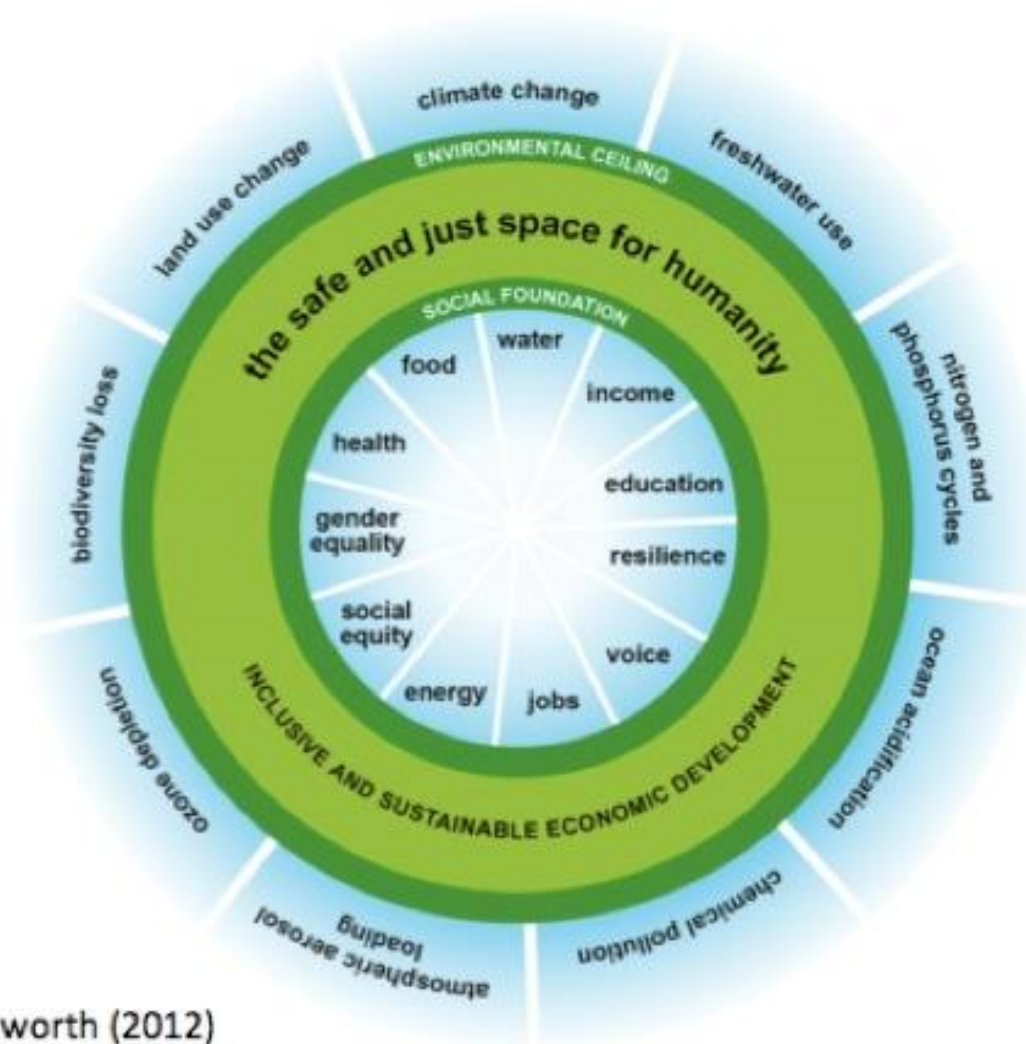
Bron: Verbeeck, Vanderstraeten & Heylen o.b.v. Groot Woononderzoek en Woonsurvey

Duurzaam wonen voor mensen in armoede?

Aanbevelingen

- Maak bewoners bewust van woonsituatie (energiescan, waterscan, woonmeter)
- Ondersteun renovatie van (private) huurwoningen en noodkoopwoningen
- Ondervang hogere huurprijzen door verhuur via sociaal verhuurkantoor en/of reken met constante woonkost

Een sociaal rechtvaardige transitie

Raworth (2012)

Naar een circulaire en deeleconomie

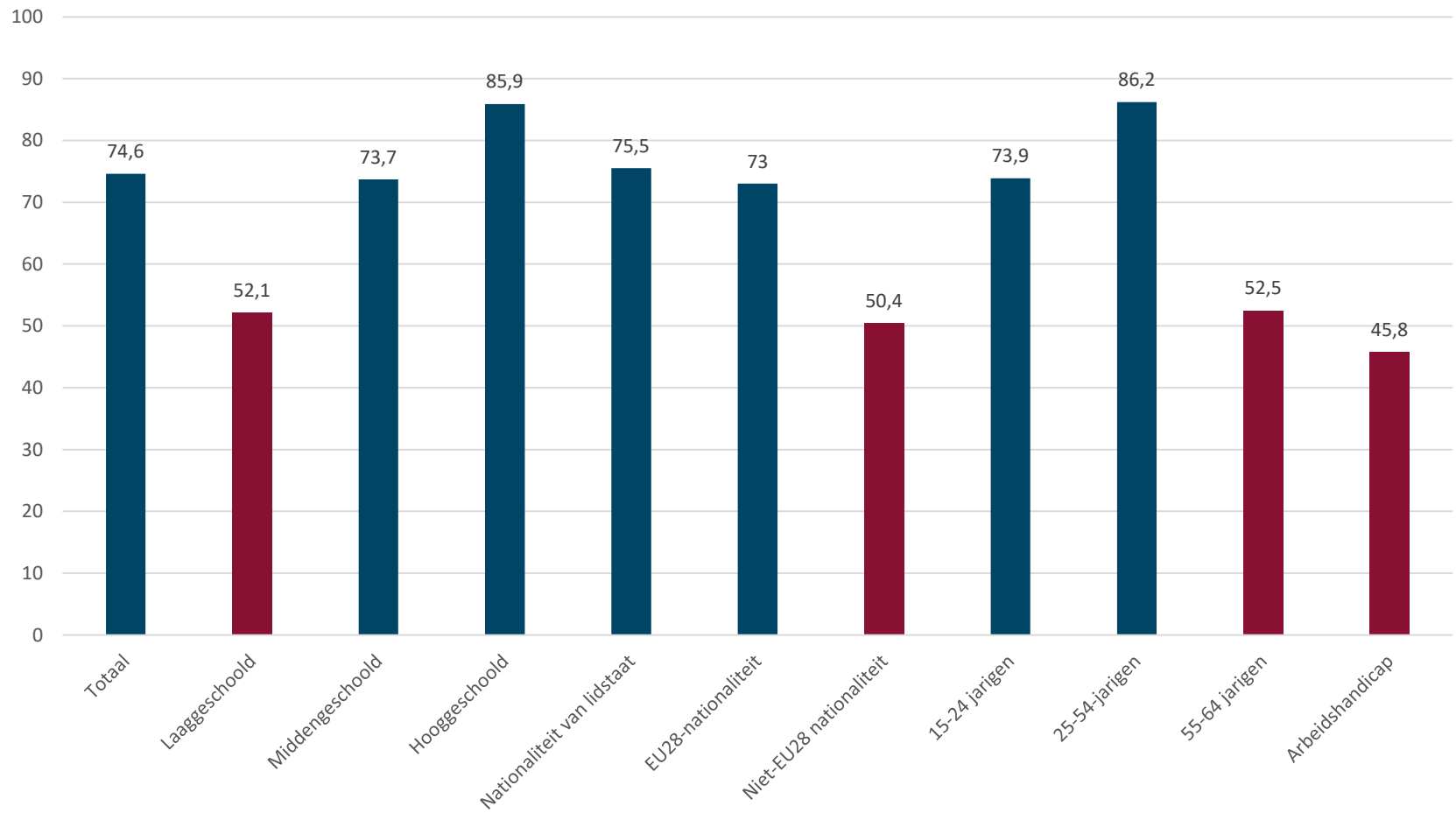
Toegang voor mensen in armoede tot duurzame consumptie

- Verkopen of ruilen via alternatieve circuits
- Herstellen
- Van hebben naar gebruiken

Oog hebben voor potentiële drempels voor mensen in armoede en deze wegwerken

Investeer in sociale economie

Werkzaamheidsgraad Vlaanderen, 2018

Bron: Steunpunt Werk & Vlaamse overheid, Departement Werk en Sociale Economie

Investeer in sociale economie

Omvang sociale economie Vlaanderen (2017):

26.118 doelgroepwerknemers (# plaatsen afhankelijk van contingent)

Juni 2019: 5.744 personen met advies collectief maatwerk wachten op een job

- Terugverdieneffecten voor overheid (afhankelijk van type doelgroepwerknemer)
- Partnerschappen met reguliere bedrijven
- Hefboom uit armoede
- Niet-financiële meerwaarden

Duurzaam armoede bestrijden

- Zet in op toegankelijke gezondheidszorg
- Voer beleid gericht op gezonde leefomgeving
- Waardeer gevangenisarbeid
- Ondersteun sociaal sportieve praktijken
- Creëer een draagvlak voor armoedebestrijding via de media met correcte beeldvorming
- Luister naar de stem van mensen in armoede

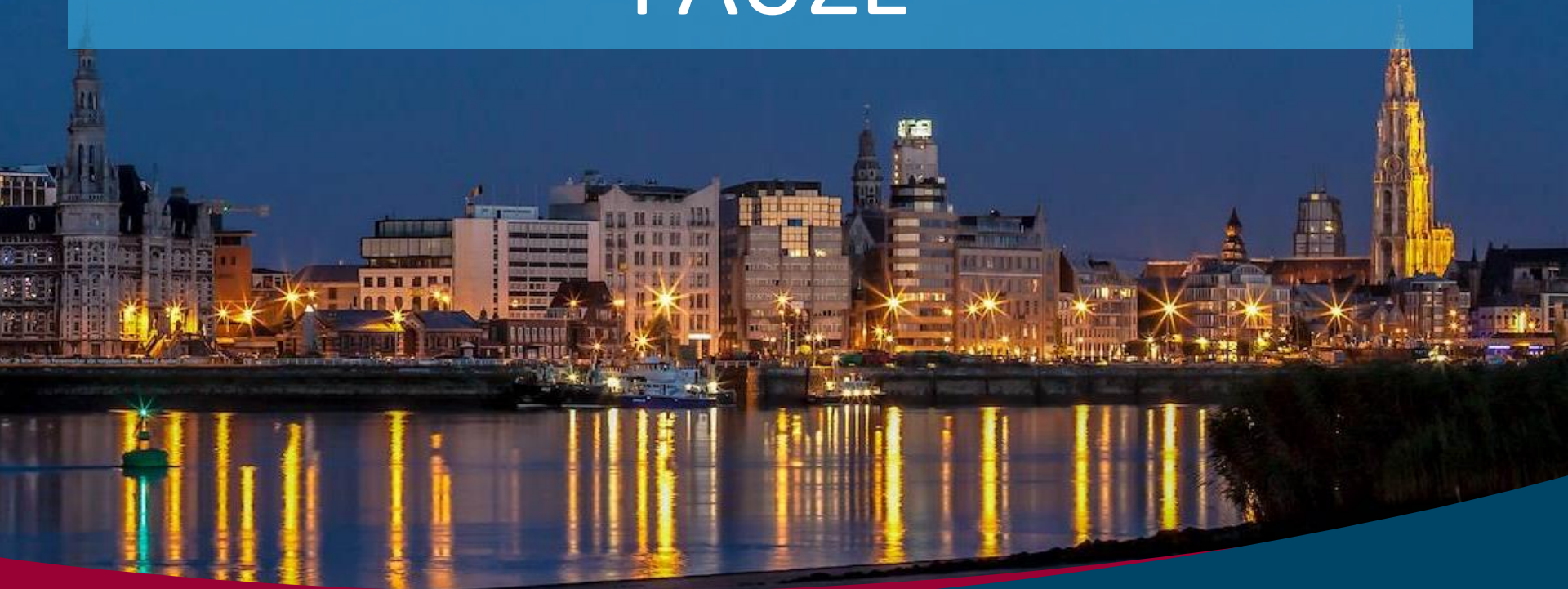
Impact van sociaal economische factoren op de biologische veroudering vroeg in het leven

Dr. Dries Martens, Universiteit Hasselt

Duurzame ontwikkeling: ik stond erbij en ik keek ernaar?

Guy Malfait, ATD Vierde Wereld Vlaanderen

PAUZE

Goede praktijken in de spotlight

- **Tom Raes**, provincie Vlaams-Brabant - Kleinschalig wonen
- **Karin Nelissen** - De Groende Ridder, Buurtwerk 't Lampeke vzw
- **Mathias Vaes** , sociaal huis Mechelen - Go Team Mechelen
- **Licorice Leroy** - Netwerk tegen Armoede & **Jurgen Kappner** - Jong Gent in Actie

Door **Tine Hens**, journaliste Mo*Magazine

Reflectie

Henk Van Hootehem, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Slot

Betonne Jeugd

Jong Gent in Actie

